

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ

TƏSDİQ EDİRƏM

**Tədris və müalicə işləri üzrə
prorektor, prof. Sabir Əliyev**

RAZILAŞDIRILIB

**Tədris və Təhsil departamentinin
müdiri dos Kamandar Yaqubov**

EPİDEMIOLOGİYA və biostatistika KAFEDRASI

**"070103 – Tibbi Profilaktika" ixtisasının TİBBİ PARAZİTOLOGİYA fənni üzrə
SİLLABUS**

BAKİ – 2022

Sillabusun mündəricatı:

1. Fənnə dair qısa məlumat;
2. “Tibbi parazitologiya” fənnin tədrisinin ixtisas üzrə məqsədi və hədəfləri;
3. “Tibbi parazitologiya” fənninin tədrisinin nəticəsində formalaşan kompetensiyalar;
4. “Tibbi parazitologiya” fənninin tədrisi üzrə olan mövzular (mövzu-təqvim planı);
5. Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları;
6. Fənn üzrə ölçmə - qiymətləndirmə metodu;
7. Tələbələrin semestr ərzində fənn üzrə iş yükü
8. Metodiki təminat.
9. “Tibbi parazitologiya” fənninin təlim nəticələri ilə Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi;
10. Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi

FƏNNİN TƏDRİS PLANI
(Fənnə dair qısa məlumat)

Fənnin kodu	Fənnin adı	Dərsin növü	Tədris olunduğu		AKTS
			Kurs	Semestr	
İPF – B37	Tibbi parazitologiya	Məcburi	5	IX	3

Tədris dili	
	Azərbaycan

Fənni tədris edən müəllim(lər)	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>t.e.d. prof. M.Z.Niftullayev</i> 2. <i>t.e.d. prof. V.N.Vəkilov</i> 3. <i>t.e.n., dosent E.M.Quliyeva</i> 4. <i>t.e.n., dosent E.F.Vahabov</i> 5. <i>t.e.n., dosent X.H.Cəfərova</i> 6. <i>t.e.n., dosent X.N.Xələfli</i> 7. <i>t.e.n., dosent F.Ş.Tağiyeva</i> 8. <i>ass.. V.Ç.Cəlilov</i>

Fənnin ardıcılıq şərtləri	
Öncə tədrisi zəruri olan fənlər (Prerekvizit)	<i>Mikrobiologiya, Yoluxucu xəstəliklər, Epidemiologiya-1</i>
Özündən sonra tədrisini saxladığı fənlər	1. Epidemiologiya-2

Fənnin məqsədi	
	<p>Tələbələrə tibbi parazitologiyanın əsasları, insanlar arasında təsadüf edilən parazitər xəstəliklər, onların epidemioloji xüsusiyyətləri, parazitər xəstəliklərin laborator diaqnostikası, o cümlədən Azərbaycanın ölkə patologiyasında mühüm rol oynayan parazitər xəstəliklərə qarşı aparılan mübarizənin əsas prinsipləri ilə tanış etməkdir. Həmçinin parazitlərin bioloji-ekoloji xüsusiyyətləri və onlarla sahib orqanizm arasında qarşılıqlı münasibətin xarakteri, əksəpidemik tədbirlərin potensial effektivliyi, əksəpidemik sistem müəssisələrinin və yarımbölmələrinin fəaliyyətinin funksional istiqamətlərinə uyğun olaraq parazitər xəstəliklərin ayrı-ayrı formaları zamanı epidemioloji nəzarətin elmi və təşkilati əsaslarının mənimsənilməsidir.</p>

Fənnin məzmunu	
	parazitar xəstəliklərin keçiriciləri və törədiciləri ilə tanışlıq, onların, yeni tibbi əhəmiyyət daşıyan ibtidailərin, helmintlərin, buğumayaqlıların bioloji və ekoloji xüsusiyyətləri haqqında, insanın patologiyasında oynadığı rolu, laborator diaqnostikası və invazion və infeksiyon xəstəliklərin keçiriciləri ilə mübarizə tədbirlərinin araşdırılması

Fənnin təlim nəticəsi	
BİLİK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Parazitar xəstəliklərin ümumi xarakteristikasını, onların təsnifat vəziyyəti və epidemioloji əhəmiyyətini 2. Mühüm təmas (kontagioz) helmintozları, geo- və biohelmintozlar zamanı helmintlərin sahib orqanizmlə qarşılıqlı təsir mexanizmlərini 3. Parazitar xəstəliklərin ocaqlarının formalaşmasında təbii və sosial şərtlərin rolunu 4. Protozozlar və helmintozlar zamanı profilaktik və əksepideмик tədbirlərin məzmununun və potensial effektivliyini
BACARIQ	<ol style="list-style-type: none"> 5. Parazitoloji müayinələrin aparılması zamanı əldə olunan nəticələri dəyərləndirir 6. Parazitlərin müxtəlif inkişaf mərhələlərində olan fərdlərin diaqnostikasına əsasən onların diferensiasiyasını 7. Protozozlar və helmintozların ocaqlarında profilaktik və əksepideмик tədbirləri planlaşdırır və həyata keçirir 8. Sanitar-helmintoloji və parazitoloji müayinələri yerinə yetirir 9. Ayrı-ayrı parazitar xəstəliklər zamanı epidemioloji nəzarəti təşkil edir
DAVRANIŞ	<ol style="list-style-type: none"> 10. Epidemioloji müayinə apararkən, xəstələrin sorgusu zamanı etik qaydalara riayət edir 11.

Mövzu təqvim planı	Mövzular
---------------------------	-----------------

Həftə	Nəzəri təlim	Təcrübi (tətbiqi) təlim
1	Parazitologiya elm kimi, predmeti və vəzifələri. Parazitar xəstəliklərin ümumi xarakteristikası, təsnifatı. Amöbiaz və onun epidemiologiyası.	Parazitizm haqqında anlayış və parazitar xəstəliklərin təsnifatı. Protozoy invazyaların ümumi xarakteristikası.
2	Lyamblioz, leyşmaniozlar və onların epidemiologiyası.	Qan və toxuma protozozlarının xarakteristikası. Malyariyanın epidemiologiya və profilaktikası.
3	Malyariya, toksoplazmoz və onların epidemiologiyası.	Toksoplazmozun epidemiologiya və profilaktikası.
4	Helminthozların ümumi xarakteristikası, təsnifatı. Geohelminthozlar: askaridoz, trixosefalyoz, ankilostomidozlar və onların epidemiologiyası.	Leyşmaniozların təsnifatı. Dəri leyşmaniozunun epidemiologiya və profilaktikası. Visseral leyşmaniozun epidemiologiya və profilaktikası.
5	Biohelminthozlar: teniidozlar, difillobotrioz, exinokokkozlar, trixinelyoz və onların epidemiologiyası. Təmas helmintozları- enterobioz, himenolepidoz və onların epidemiologiyası.	Bağırsaq protozozları. Amöbiazın epidemiologiya və profilaktikası. Bağırsaq amöbiazi və bağırsaqdankənar amöbiaz
6		Lyambliozun, balantidiazın epidemiologiya və profilaktikası.
7		Ağız boşluğunun və sidik-cinsiyyət sisteminin protozozları. Trixomonozların epidemiologiya və profilaktikası.
8		Geohelminthozların xarakteristikası. Askaridoz, trixosefalyozun epidemiologiya və profilaktikası.
9		Ankilostomidozların epidemiologiya və profilaktikası. Trixinellyozun epidemiologiyası və profilaktikası.
10		Biohelminthozların təsnifatı, xarakteristikası. Teniidozların epidemiologiya və profilaktikası.

11		Difillobotriozun epidemiologiya və profilaktikası. Exinokokkozların epidemiologiya və profilaktikası, laborator diaqnostikası.
12		Təmas helmintozlarının epidemiologiya və profilaktikası
13		Fassiolyoz və opistorxozun epidemiologiya və profilaktikası
14		Helmintozların və protozozların laborator diaqnostikasının parazitoloji metodları
15		Sanitar-helmintoloji və parazitoloji müayinə metodları

Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları	
	<ul style="list-style-type: none"> - mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar; - təqdimat və müzakirə, debatlar; - ekspert metodu; video və audio mühazirələr; distant təhsil; - araşdırma-tədqiqat; layihə, qrup qiymətləndirməsi; - problem əsaslı öyrənmə; - kiçik qruplarda iş (teamwork), işgüzar oyunlar; - xüsusi nümunələrin (case-study) öyrənilməsi və təhlili; - qrup işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi və s.

Ölçmə - qiymətləndirmə																	
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Qiymətləndirmə üsulları</th> <th>Qiymət (bal)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>İmtahan (final)</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Cari qiymətləndirmə (kollokvium 1)</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Cari qiymətləndirmə (kollokvium 2)</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Cari qiymətləndirmə (kollokvium 3)</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Davamiyyətə görə qiymətləndirmə</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Sərbəst iş (Tələbələrin qrup layihəsi)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">CƏMI</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)	İmtahan (final)	50	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 1)	5	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 2)	20	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 3)	5	Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	10	Sərbəst iş (Tələbələrin qrup layihəsi)	10	CƏMI	100
Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)																
İmtahan (final)	50																
Cari qiymətləndirmə (kollokvium 1)	5																
Cari qiymətləndirmə (kollokvium 2)	20																
Cari qiymətləndirmə (kollokvium 3)	5																
Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	10																
Sərbəst iş (Tələbələrin qrup layihəsi)	10																
CƏMI	100																

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun fənn üzrə biliyinin qiymətləndirilməsi

	51 baldan aşağı olduqda	“qeyri-kafi”	F
	51-60 bal	“qənaətbəxş”	E
	61-70 bal	“kafi”	D
	71-80 bal	“yaxşı”	C
	81-90 bal	“çox yaxşı”	B
	91-100 bal	“əla”	A

Semestr üzrə iş yükü

	Fəaliyyət	Sayı	Müddət (saat)	Cəmi iş yükü (saat)
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium)	3	2	6
	Semestr imtahanı	1	1	1
	Mühazirə dərsləri	5	2	10
	Laboratoriya (praktik) dərsləri	17	35	35
	Sərbəst hazırlıq			45
	Cəmi iş yükü			97

Təvsiyyə olunan ədəbiyyat

	<ol style="list-style-type: none"> İ.Ə.Ağayev, X.N.Xələfli, F.Ş.Tağıyeva. Epidemiologiya. Dərslük, Bakı, 2012, 728s. Наси́ев İ.А. Паразитар xəstəliklərin laborator diaqnostikası. Bakı, 2010. Беляков В.Д., Яфаев Р.Х. Эпидемиология: Учебник. М.:Медицина, 1989, 416 с. Покровский В.И., Пак С.Г., Брико Н.И., Данилкин Б.К. Инфекционные болезни и эпидемиология: Учебник. 2-е изд. М.:ГЭОТАР-Мед, 2004, 816 с. Паразитарные болезни человека (протозоозы и гельминтозы) /Под ред. В.П. Сергиева, Ю.В.Лобзина, С.С.Козлова. СПб: Фолиант, 2006, 592 с.
--	--

İMZALAYANLAR:

Kafedra müdiri:

Ə.e.x., prof. İ.Ə.Ağayev

Fənni tədris edən müəllimlər:

.t.e.d.prof. M.Z.Niftullayev:
t.e.d. prof. V.N.Vəkilov
t.ü.f.d., dosent E.M.Quliyeva
t.ü.f.d., dosent E.F.Vahabov
t.ü.f.d., dosent X.H.Cəfərova
t.ü.f.d., dosent X.N.Xələfli
t.ü.f.d., dosent F.Ş.Tağıyeva
ass. V.Ç.Cəlilov

3.Əmək bazarının nümayəndəsi:

“Tibbi parazitologiya” fənninin təlim nəticələrinin ixtisas Proqramının Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Fənnin Təlim Nəticələri (FTN)													
Təlim nəticəsi 1 Protozoozlar və helmintozların ocaqlarında profilaktik və əksepidemik tədbirləri planlaşdırır və həyata keçirir				X									
Təlim nəticəsi 2 Parazitoloji müayinələrin aparılması zamanı əldə olunan nəticələri dəyərləndirir						X							
Təlim nəticəsi 3 Parazitlərin müxtəlif inkişaf mərhələlərində olan fərdlərin diaqnostikasına əsasən onları diferensiasiya edir			X										
Təlim nəticəsi 4 Malyariyanın daha münasib diaqnostika metodu ilə əşya								X					

Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi	Təhfə səviyyəsi*				
Proqramın Təlim Nəticəsi (PTN)	1	2	3	4	5
1. Məzun Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair biliklərə, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi, mədəni-tarixi dəyərlərini ictimai həyat və fəaliyyətində tətbiq etmək və Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olur					
2. Məzun Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət dili olan Azərbaycan dili ilə yanaşı ən azı bir xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiyaya sahib olub, bu imkandan öz peşə fəaliyyətində istifadə etmək, xarici dildə gündəlik fəaliyyəti ilə bağlı ünsiyyət qurmaq, fikrini şifahi və yazılı ifadə etmək, digər tibb işçiləri, cəmiyyət, müvafiq qurumlar, media ilə yazılı və şifahi ünsiyyət qurmaq, ixtisasına aid xarici ədəbiyyatdan istifadə etmək bacarığına malik olur					
3. Məzun peşəsi ilə əlaqəli elmi məlumatları toplamaq üçün sərbəst şəkildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməyi, elektron formada yazışmalar aparmağı, əldə etdiyi məlumatların və mənbələrin dürüstlüyünü qiymətləndirməyi və elmi məlumatları peşə təcrübəsində tətbiq etməyi bacarır			X		
4. Məzun peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyi, tibbi etik qaydaları bilir, sərbəst şəkildə peşə fəaliyyəti ilə məşğul olarkən peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyə, qaydalara və etik prinsiplərə riayət etməyi bacarır		X			
5. Məzun fərdi peşəkar inkişafını planlaşdıraraq					

<p>ömürboyu təhsil prinsiplərini həyata keçirməyi, zəruri hallarda həmkarlarından kömək istəməyi, lazım gəldikdə öz bilik və bacarıqlarını həmkarları ilə bölüşməyi, peşəsi ilə əlaqəli maarifləndirmə işini və tibbin müxtəlif sahələrində çalışan insanlarla komanda işi aparmağı bacarır</p>					
<p>6. Məzun məlumatları və məlumat mənbələrini təhlil edərək qiymətləndirməyi, elmi-tədqiqat üsullarını istifadə edərək bioetik prinsiplər çərçivəsində müstəqil və ya kollektiv formada araşdırma aparmağı bacarır</p>			X		
<p>7. Məzun ölkənin səhiyyə problemlərini həll etmək üçün müasir nəzəri və praktik biliklərə, yanaşmalara sahib olur</p>				X	
<p>8. Məzun uşaqlar daxil olmaqla cəmiyyətin bütün fərdləri, ətraf mühit və əmək təhlükəsizliyi sahəsində kifayət qədər bilik, bacarıq və yanaşmalara sahib olur və ilkin səhiyyə problemlərini müəyyənləşdirməyi, həll yollarını tapmağı bacarır, səhiyyə problemlərini düzgün təhlil edərək proqnozlar verir</p>				X	
<p>9. Məzun səhiyyə idarəetməsində problemləri müəyyən etmək və həll yolları tapmaq üçün müvafiq analitik və modelləşdirmə texnikalarını tətbiq edir, səhiyyə müəssisələrinin inzibati, maliyyə, hüquqi, texniki və tibbi fəaliyyətlərini bilir, təhlil edərək istiqamətləndirməyi bacarır</p>		X			
<p>10. Məzun təməl idarəetmə funksiyalarına yiyələnərək müvafiq qurum və təşkilatların qərarlarını, icraatlarını izləyir, yol verilən səhvləri konstruktiv yanaşma ilə peşəkar etika və hüquq normaları çərçivəsində kritik mühakimə etməyi bacarır</p>			X		
<p>11. Məzun epidemiologiyanın ümumi qanun və meyarlarının ümumi prinsipləri, yoluxucu xəstəliklərin bioekoloji xarakteristikası, epidemiologiyası və onun inkişafına təsir edən amillər haqqında biliklərə sahib olur və gigiyenik, profilaktik və sağlamlaşdırıcı tədbirləri təşkili və aparılmasını bacarır</p>					X

12. Məzun xəbərdaredici və cari sanitariya nəzarətinin mahiyyətini və metodlarını bilir, xəbərdaredici və cari sanitariya nəzarətini təşkil edir və izləməyi bacırır					
13. Məzun mülki müdafiənin tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələlərini mənimsəyir, daxili əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və yanğına qarşı mühafizə qayda və normaları haqqında biliklərə sahib olur					

*1 Ən aşağı, 2 Aşağı, 3 Orta, 4 Yüksək, 5 Çox yüksək